

[Hans Hedtoft.]

har i øjeblikket, hvis vi var gået ind i et nordisk forsvarssamarbejde på de betingelser, der var mulige, og det er det, sagen drejer sig om, ikke om, hvorvidt det er beklageligt, at vi skal bygge kaserner og derfor ikke kan bygge huse. Det, det drejer sig om, er, hvad et nordisk samarbejde ville have kostet under de forudsætninger, der var for hånden, og disse forudsætninger — det beder jeg det ærede medlem være overbevist om —, disse forudsætninger var fra initiativtagerens, fra den afgørende partners side, Sverige, dem, jeg har nævnt her.

(Kort bemærkning).

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan desværre ikke få tid til at svare det ærede medlem hr. Hans Hedtoft i denne omgang, men skal gøre det senere.

Den højtærede forsvarsminister fandt anledning til at rette indsigelse mod de bemærkninger, jeg har fremsat om den udstedte forholdsordre. Jeg tror, ministeren skulle afholde sig derfra. Jeg synes ikke, forsvarsministeren skal bringe statsministeren i den vanskelighed, at statsministeren een gang til under denne debat må anse det for nødvendigt at beklage forsvarsministerens optræden. Jeg havde ment, at hele spørgsmålet burde drøftes i rigsdagsudvalget, hvor ministeren kunne få lejlighed til at fremsætte sine synspunkter, hvor de mange forhold, der knytter sig til udstedelsen af forholdsordren i det hele taget, også forholdet til det statsretlige, sagligt kunne blive drøftet. Men ministeren har altså ønsket allerede under denne debat at udtale sig derom, før dette udvalg begynder sit arbejde, og det kan jeg naturligvis ikke have noget imod, tværtimod.

Jeg mener, at den udstedte forholdsordre er for vidtgående. Jeg mener, som jeg ved anden lejlighed har udtalt, at der må udstedes en forholdsordre; en sådan har altid foreligget, og en sådan må også foreligge nu. Jeg mener naturligvis også, at denne forholdsordre må fastsætte, at bliver Danmark angrebet, skal det danske forsvar bruges efter sit formål, og naturligvis skal Danmark overholde de forpligtelser, vi er gået ind på som medlem af Atlantpagten, det er klart. Men jeg vil gerne spørge ministeren: Har vi påtaget os forpligtelser, der pålægger os, at så snart en afdeling soldater kommer i kamp, skal der kæmpes til sidste mand, og at enhver ordre, også fra kongen, regeringen eller forsvarsministeren, er det da forbudt at

efterkomme? Er den formulering et led i forpligtelser, vi har påtaget os ved at gå ind under enhedskommandoen?

Ministerens forklaring på, hvad han mener der står i forholdsordren, har ingen interesse. Det, som har interesse, er, hvad forholdsordrens ord siger, og hvordan alle, der læser denne proklamation, forstår den. Ingen normale mennesker, der læser ordren, kan få den mening ud af den, som ministeren lægger ind i den. Der står i den udstedte forholdsordre — hr. formand, jeg bliver nødt til at have tre minutter til, for jeg skal svare fire ordførere og to ministre.

Formanden: Så må det ærede medlem tage ordet igen.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Der står i denne forholdsordre:

„I tilfælde af angreb på dansk territorium eller på dansk militær enhed udenfor dansk territorium skal kamp ufortøvet optages, uden at ordre afventes eller søges indhentet — selvom krigserklæring eller krigstilstand ikke er de pågældende chefer bekendt.“

„Ordrer, der i kongens, regeringens (forsvarsministerens) eller højere militære myndigheds navn udgives om ikke at mobilisere eller ikke at gøre modstand eller om at afbryde påbegyndt mobilisering eller kamp, skal betragtes som falske.“ Der er ikke forbehold af nogen art. Og der fortsættes:

„Kampen skal fortsættes, selvom fjenden truer med eller gør alvor af trusel om repressalier for at bevæge vore styrker til overgivelse.“

Det siges klart og tydeligt, at alle ordrer fra kongen, regeringen, forsvarsministeren eller højere militære myndigheder skal betragtes som falske. Her er ingen bortforklaring mulig.

Jeg skal, næste gang jeg får ordet, citere, hvad der står i den norske forholdsordre, som netop siger det, ministeren mener han har sagt, men som han har glemt at få skrevet i den.

Formanden: Den højtærede udenrigsminister har ordet. (*Aksel Larsen:* Jeg har for længe siden bedt om ordet for en kort bemærkning!). De ærede medlemmer får ordet i den rækkefølge, hvori de har begæret ordet.

Udenrigsministeren (Ole Bjørn Kraft): Jeg tror, vi har fået ud af denne debat, hvad denne debat kan bringe, og jeg skal derfor